אימר הרחיקה לידתה. תימה דרבי יוסי ברבי חנינא לא אסיק אדעתיה האי שיטתא ובריישא לא מפרש כלל בענין אחר: **ר"ש היא.** תימה דכ"ש דאמתי כרבנן דאסרי בפ' בתרא (לקמן סז:) נשמע דאוריישא ועוד קשה דהכא משמע דר"ש לא אסר טבילה אלא תשמיש דוקא ובפרק בתרא (שם סז:) משמע דאסורה לטבול וי"ל דטבילה האמוראין אסרוה ולקמן (שם ד"ה אבל) נפרש בע"ה:

כשראתה מבערב. וא"ת כיון דראתה מבערב אמאי מטבילין לה לב"ש בלילותא משום טבולת יום אורן וי"ל דאלו דוקא מבערב אלא כלומר בשעה או בחצי שעה בלילה וטובלת בתחלת הלילה ורואה מיד אחר הטבילה ואם היתה בה לשמש קודם טבילה הרשות בידה:

בשבוע קמא מטבילין לה בלילותא אימור יולדת זכר היא. זה האריכות אינו צריך אלא לב"ה דלב"ש מטבילין לה כל פ' לילות משום טבולת יום אורן והאי שבוע קמא דלילותא אינו כמו שבועים דיממא אלא ו' לילות משבוע קמא וליל תחלת שבוע שניה ושבוע שניה נמי בלילותא היינו ו' לילות משבוע שניה וליל תחלת שבוע שלישי ושבוע שני ושלישי דיממא אינו כענין זה: עסריס

אישה שיצתה מלאה ובאה ריקנית והביאה לפנינו שלשה שבועין טהורין ועשרה שבועות אחד טמא ואחד טהור משמשת לאור שלשים וחמש ומטבילין אותה תשעים וחמש טבילות דברי ב"ש וב"ה אומרים שלשים וחמש [ו] רבי יוסי בר' יהודה אומר דיה לטבילה שתהא באחרונה בשלמא שבוע ראשון לא משמשת אימר יולדת זכר היא שבוע שני אימר יולדת נקבה היא שבוע שלישי אימר יולדת נקבה בזוב היא אלא שבוע רביעי אע"ג דקא חזיא דם תשמש דהא דם טהור הוא לאו משום דלא אזלינן בתר רובא אלא מאי לא ידענא מאי תיובתא אימר הרחיקה לידתה הך שבוע חמישי דטהור הוא תשמש הך שבוע רביעי כל יומא ויומא מספקין בסוף לידה ובתחלת נדה ועשרין ותמניא גופיה אימר תחלת נדה היא ובעיא למיתב שבעה לנדתה בעשרים וחד תשמש רבי שמעון היא דאמר [ז] אסור לעשות כן שמא תבא לידי ספק לאורתא תשמש כשראתה בערב ומטבילין אותה תשעים וחמש טבילות שבוע קמא מטבילין אותה בלילותא אימר יולדת זכר היא שבוע שני מטבילין אותה [ח] בלילותא אימר יולדת נקבה היא ביממא אימר יולדת זכר בזוב היא שבוע שלישי מטבילין לה ביממא אימר יולדת נקבה בזוב היא בלילותא ב"ש לטעמייהו דאמרי [ז] טבולת יום ארוך בעי טבילה מכדי

האשה שילאה מלאה וחזרה ריקנית. לסוף זמן מרובה ואינה יודעת אימת יצא הריונה: **והביאה לפנינו.** כלומר משבאה לפנינו יש בה שלשה שבועים טהורים מכל וכל עם יום בואה. ולא דק כולי האי דיום זה ספק טמא דשמא רחמה בו ביום קודם שבאתה לפנינו ואפ"ה קרי ליה טהור דקאי אמכאן ולהבא דקס"ד השתא שבאתה לפנינו ביום ומשבאתה לפנינו לא רחמה: **ועשרה שבועים אחד טמא ואחד טהור.** אחד טמא שהיתה רואה בכל יום ואחד טהור שכל הימים של אותו שבוע היו טהורין: **משמשת לאור שלשים וחמש.** שהוא ליל סוף שבוע ממיני והוא ליל כניסת שלשים וחמש ויציאת יום ל"ד ושוב אינה משמשת. וטעמא דכולן מפרש לקמן ואמאי נקט הכי י"ג שבועים: **ומטבילין אותה ל"ה טבילות.** משום דטבילה בזמנה מצוה וכולהו מפרש לקמן. ומשום הני ל"ה טבילות נקט י"ג שבועים דספק זמן הטבילות משון י"ל שבועים ופלגא די"ב ואידי דלריך לפלגא נקט כולה ואידי דתנא שבוע טמא דהיינו י"ב תנא נמי שבוע י"ג טהור וכסי מפרש לקמיה[ד]: **וכ"ה סברי ל"ה.** וטעמייהו מפרש לקמן[ה] ותרוייהו סברי להו טבילה בזמנה מצוה: **באחרונה.** כשתפסוק לגמרי ותטהר דלית ליה טבילה בזמנה מצוה: **כשלמא שבוע ראשון כו'.** השתא מפרש תיובתא: **אימר יולדת זכר היא.** וכל יומא ויומא דשבוע ראשון איכא לספוקי דלמא ביום שבאתה ילדה שעה אחת קודם שבאה לפנינו וכל שבעת הימים האלו הוו שבעת ימי לידה: **שבוע ראשון.** יומא דאתיא לקמן קאשיב בכלל שבוע ראשון: **אימר יולדת נקבה היא.** וביום שבאת לפנינו ילדה ומשכי ימי לידה הכי תרתי שבועי: **בזוב.** שמא מתוך י"א יום דימי זיבה ילדה ורחמה ג' רלופין ובלא נער דהוה שופי סמוך לנידה ובעיא שבעה נקיים לזיבתה. ואע"ג דקא יתבא י"ד נקיים הואיל ואיכא לספוקינהו בימי לידה לא סלקא לה דקסבר ימי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לה לספירת זיבתה[ו]: **אלא שבוע רביעי.** אי אמרינן רוב נשים ולד מעליא ילדן האי ולד הוא שהרי הוחזקה עוברה: **משמש.** ואע"ג דהך שבוע קא חזיא שהרי ראשון הוא לשבועים שעובריס עליה אחד טמא ואחד טהור: **האי דם עוזר הוא.** דאכתי משכי מ' יום דזכר: **ואו משום דלא אזלינן בתר רובא.** ומספקינן לה בלא ולד ולית לה דם טוהר וקשה לריב"ל: **אימר הרחיקה לידתה.** האי דלא יהבינן לה ימי טוהר ואו משום ספק דלמא ולד הוא אלא אימר הרי ימים רביס קודם שבאת לפנינו ילדה וכלו לה ימי טהרתה אבל לענין קרבן מביאה קרבן ונאכל בין הרחיקה בת קרבן היא מאחר ו' דקפדינן ארובה: **שבוע חמישי דטהור הוא משמש** (ב) **כו'.** ואמאי לא משמשת עד לילי שביעי: ומשיגין **שבוע רביעי.** שראתה בכל יום כל יומא איכא לספוקי לסוף לידה סוף ימי טוהר כלומר אתמול כלו ימי טוהר והיום היא תחלת נדה הילכך יום כ"ח שהוא סוף שבוע רביעי מספקינן לה בתחלת נדה ובעיא לממני משבוע חמישי ששה ימים להשלים שבעת ימי נדות ובליל שביעי טובלת ומשמשת שהוא אור לשלשים וחמש משבאת לפנינו וליל שמיני שהוא תחלת שבוע שני נמי לא משמשת שהשבוע שני טמא הוא דמוקמינן לה לקמן שהיא רואה מבערב בכל ימי רחייתה מכאן ואילך לא משמשת לעולם דדילמא שבוע רביעי תחלת נדה היא והשני בימי זיבה והרי היא זבה ושבוע שביעי שהוא טהור תספור לנקיים ואם לא שרואה מבערב היתה משמשת ליל תחלת שבוע שמינית ואע"ג דיכולה לטבול ביום שביעי שמקלת היום כבולו לענין ספירה [לקמן לג.] אפ"ה לא משמשת ביום דמוקמינן לה כר"ש דאסר וכן לעולם י"ל בכל שבועים טמאים שלה זהו בימי זיבה ולריכה ז' נקיים וכל שבוע טהור תספור לנקיים אבל שבוע רביעית ממ"ג אין אתה יכול לספקו בזיבה שאין זיבה אלא לאחר נדות והרי זו יושבת ג' שבועים טהורים והרביעי הוא דראתה הילכך בתחלת נדה הוא דאיכא לספוקי ולא בעיא למיתב בשבוע חמישי אלא ששה ימים משום ספק יום אחרון של רביעי דמספקינן לה בתחלת נדה: **בעשרים וחד.** שהוא סוף שבוע שלישית תשמש דהא אפי' קרבה לידתה לילד בוי[ח] ביום שבאת לפנינו כבר כלו ימי טומאה והיום שביעי לנקיים של ספירה וקי"ל דטעילת זב וזבה ביום בפ"ק דיומא (דף ו.) דמקלת היום כבולו הילכך ביום כ"א תשמש: **ר"ש היא דאמר.** בת"כ [מלוקט דזבים פרק טו] אסור לעשות כן לשמש זבה ביום טעילתה: **שמא תבא לידי ספק.** שמא תראה לאחר תשמיש ומתוך שסתרה כל מניינה דהא לא הוו נקיים כל שבעה ומתוך משמשת זבה: **לאורתא תשמש.** בליל תחלת שבוע רביעית דקס"ד השתא שאינה רואה אלא ביום ואף ע"ג דהאי שבוע רביעי טמא הוא מיהו בליל תחלת שבוע אכתי טהורה היא ותשמש הלילה: **כשראתה מבערב.** וכן היא נהוגה לראות בכל שבוע טמא מבערב: **בלילותא.** בכל לילה ולילה דבכל לילה מספקינן לה [שמא] השתא סוף שבעה לנידתה הוא וטבילה בזמנה מצוה: **אימר יולדת זכר בזוב היא.** ויום ראשון דשבוע שני אמרינן שמא [ט] שבעת ימים קודם שבאת לפנינו ילדה ושבוע ראשון הוה ספירה לנקיים ולמחר ביום תחלת שבוע שני תהא טעילת זיבתה וכן כל ימי שבוע שני כל יומא ויומא איכא לספוקי דלמא קלת משבוע ראשון הוי בכלל ימי לידה והשתא כלין ימי הספירה אבל שבוע ראשון לא טבלה ביום ואף ע"ג דבכל יום איכא לספוקי שמא הרחיקה לידתה והשתא כלין ימי הספירה משום דבעינן שבעת ימי הנקיים לפנינו ודאין והכי דקודם לכן ספק הוו נקיים ספק לא הוו והכי מפרש לקמן [ג.] ויום אחרון דשבוע קמא הוה בעיא טעילה משום ספקא דהשתא כלין ימי הספירה ואיכא ז' ספורין לפנינו ולקמן [שם] מתרלינן דטעילה חדא בשבוע לא קחשיב: **בלילותא אימור יולדת נקבה הואי.** וכל לילה איכא לספוקי האידנא סוף שבועים ולית אחרון מספקינן שמא ביום שבאתה ילדה והשתא כלין[י]: **שבוע שלישי מטבלינן לה ביממא אימר יולדת נקבה בזוב היא.** ולא יומא איכא לספוקי השתא כלין ימי ספירה יום ראשון דלמא ששה ימים קודם שבאת לפנינו ילדה ושבועים הרי עשרים יום והיום הוי כ"א שסוף ספירה הוא ולמחר אמרי' ה' ימים קודם ביאתה ילדה והיום כלים ויום אחרון אימר ביום שבאתה ילדה והיום כלים: **בלילותא.** דשבוע שלישי מטבילין לה ואף ע"ג דליכא לספוקי בשבוע שלישי בסוף לידת נקבה: **כ"ש לטעמייהו דאמרי.** בפ' אחרון (לקמן דף עא:) טבולת יום ארוך דהיינו יולדת שהיא טבולת יום כל ששים ושתי שהרי לסוף שבועים היא טובלת ואינה אוכלת בתרומה עד שיכלו ימי טוהר כדכתיב [ויקרא יב] בכל קדש לא תגע וקאמרי כ"ש שריכה לטבול לאור שמונים ואחד שהוא סוף שמונים הילכך כל ליליא איכא לספוקי השתא כלים (עד) שמונים יום מיום שבאת לפנינו ושבוע קמא נמי איכא לספוקי בהני אלא לא איכפת לן משום דסוף סוף הא קא טבלה בכל ליליא:

מכדי

הגהות הב"ח

(א) נב' שבוע שני מטבילין אותה ביממא אימר יולדת זכר בזוב היא בלילותא כו' נקבה היא שבוע שלישי כע"ל: (ב) רש"י ד"ה שבוע חמישי דטהור הוא משמש כוליה ואמאי:

תוס' הרא"ש

אימר הרחיקה לידתה. והיינו הא דאמרינן לעיל מאי לאו לא תיובתיה אלא סייעתיה משום דמשמע דאי ליתא דלר' יהושע לא הוה מחמירין בה כל אלו החומרות משום דהוי ספק ספיקא שמא רוח הפילה ואת"ל נפל הפילה אימור הרחיקה לידתה אע"ג דבלאו הכי איכא כמה ספיקות אימור זכר ואת"ל נקבה אימור לא ילדה בזוב ואת"ל ילדה נקבה בזוב אימור הרחיקה לידתה משמע אי ליתא לדר' יהושע ניתוספא עוד ספיקא אחרת ואימור לא ילדה כלל והוה לן למשרייה ומשני לא תיובתיה ולא סייעתיה דכיון דבלאו הכי איכא ספיקא טובא אפילו ניתוספא עוד ספיקא אחרת אסרינן לה ועי"ל מדאיצטרך לאשמועי' דלא משמשה בשבוע רביעי אע"ג דחזיא ביה א"כ חשיבא ילודת ודאי דאי ספק ילודת חשיבא ליה לא הוה צריך לאשמועינן דלא משמשת והיינו דקאמר מאי לאו לא תיובתיה אלא סייעתיה דמתוך שהקשה לו שבוע רביעי אע"ג דחזיא ביה דם תשמש אלמא הוי חדוש שאינה משמשת ברביעי ואי ספק ילודת חשבת ליה לא הוי שום חדוש ומשני לא תיובתיה ולא סייעתיה דלא אתא לאשמועינן הא דאינה משמשת ברביעי אלא (אומרי') [מלי] אחרינא דמחמרי בה אשמועינן: **ר"ש היא דאמר אבל אסרו חכמים כו'.** תימה כ"ש רבנן היא דמשמע לקמן פ' בתרא דרבנן אסרי מדאורייתא לשמש רע"ע לקמן. תי' דהכא משמע דתשמיש דוקא אסר ר' שמעון אבל טבילה שרי ביומא דז' ורב' בתרא משמע דאסור לטבול ביומי דז' משום דר' שמעון וי"ל דאמוראי בתראי החמירו בטבילה: **כשראתה מבערב.** ותימה והלא טובלת בשבוע רביעי לב"ש בלילות משום ספיקת טבולת יום ארוך ואם היא רואה מבערב רואה היא א"כ כבר נדה היא ולמה תטבול וי"ל דדרכה לטבול מיד בתחלת הלילה והיא ראתה מיד אחר הטבילה קודם שתלך לישן: **בשבוע קמא מטבילין לה בלילות אימור יולדת זכר בו'.** ולא היה [צריך] כל זה משום ב"ש דמיד היא זקוקה לטבול משום טבולת יום ארוך אבל לב"ה איצטריך: **אימור יולדת זכר בזוב הואי.** אימור נקבה הוה סגיא אלא אפילו משום ספק זכר צריכה לטבול:

מסורת הש"ס

(ה) [לקמן ג. שבת קכא. יומא פח.], (ו) [לקמן ל. סז:], (ז) [לקמן עא:], (ח) [דף ל.], (ט) [שם], (י) [עי' לקמן לז.], (יא) ל"ל דסמיכין, (יב) בס"א: בזוב, (יג) ס"ל ששה, (יד) בס"א נוסף: שבועיים,

מוסף רש"י

ובאה ריקנית. ואינה יודעת מתי ילדה (שבת קכא.). שלשים וחמש. טבילות, לספק ד' טבילות שעליה, טבילה זכר ל' או טבילה נקבה לשבועים ובלילה, או שמא יולדת זכר בזוב ולריכה אף טבילה זבה ביום שבעה לספורים שלה, או יולדת נקבה בזוב היתה, ומשום דלא יודעינן מתי ילדה ומיתני מתי זמן טבילה דידה, מלרכינן לה טבילה כל לילה וכל יום שיש לספוקי בזמן טבילתה (שם). דיה לטבילה שתהא באחרונה. לסוף ספורים של נקבה, דהיינו לסוף שלש שבועים, שאם ילדה נקבה בזוב ממלה שבועיים לנידתה, ח' נקיים בשביל הזיבה, ולא תמתין טבילה בזמנה מלוה (שם). שמא תבא לידי ספק. שמא תשמש בו ביום ותראה מיד לאחר משמש ומתוך שמשמש וטבילתה פסולה (לקמן סז:). טבולת יום ארוך בעי טבילה. לתרומה מפני שטבולת יום ארוך היא והסיחה דעתה מן התרומה, ואם יטהר אלא טובלת לנילת מקדש (לקמן נא:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מכדי ימי טוהר כמה. משכה ספקא דילהו לנתר שבועים קמאי: **שתין ושיתא.** ושבועים הרי פ׳ ומהני ס״ו טבילות כנר טבלה מהן ז׳ בלילי שבוע שלישי משום הך ספקא דטבולת יום אחרון: **דל הני ז׳ פשו להו שתין נכי חדא.** שעדיין צריכה לטבול משום הך ספק בתוך י׳ שבועים הנאים ול״ה שטבלה בתוך ג׳ השבועים הראשונים שבעה בראשונה וכ״ח בשתים אחרונות הרי ל״ה ושתין נכי חדא הרי ל״ד: **טבילה יחידה.** על השתא הוה ס״ד דנאת לפנינו ביום כגון ביום ר״ח ניסן ואטבלוה לאורתא ומשכו פ׳ דילה ל׳ ממינן וכ״ט דאייר וכ״ח דסיון כליס פ׳ יום הרי פ׳ טבילות בלילות וי״ד בימים של ב׳ שבועות הראשונות הרי ל״ד והשתא מוקמינן שבתא לפנינו בין השמשות לילה שהוא ר״ח ואטבלה בההיא לילה משום ספק סוף טומאה ומשכי נמי פ׳ שלה עד כ״ח בסיון כאילו בתתה ביום ראש חדש דאיכא לספוקי דילמא בתוחו בין השמשות ילדה והוא מר״ח וההיא טבילה בליל ראש חדש איתוספא לה נמצאו לה מ׳ טבילות בשבוע ראשונה וכ״ח דב׳ וג׳ הרי ל״ו. וקשיא לי אמאי נקט בין השמשות ה״ל לאוקמא שבתא לפנינו בלילה ומסתברא דלהכי נקט בין השמשות דדק בלישנא דמתני׳ דנקט ג׳ שבועים טהורים הילכך כי איכא בין השמשות איכא למיקרי יום זה טהור דשמא בין השמשות יממא הוא ומיום שעבר הוא והיום הזה כולו טהור ומיהו טבילותיה משכי עד שמונים לבד מהך משום דבין השמשות שפק ליליא: **ל״ה.** דקאמרי ב״ה מאי עבידתייהו. ומשני עשרין ותמניא הויין: **כדאמר.** י״ד בימים וי״ד בלילות וכולן משום ספק סוף ימי טומאה. והוא הדין דלב״ה הוו להו עשרין ומשע דהיון דאוקמינן שבתא בין השמשות איכא (ה) ט״ו טבילות בלילה משום ספק בין השמשות והאי דלא מותבינן ליה לקמיה משום דאותבינן אחריתי ומשגינן חד בשבוע לא קמיירי והך נמי חדא בשבוע היא: **האי שבוע ה׳.** שאינה רואה בו כל יומא איכא לספוקי בסוף נדה ומטבלינן לה בכל לילות השבוע ד׳ דאתה בכל יום ויום ראשון דילמא תחלת נדה היא וטובלת לסוף שבעה שהוא ליל ראשון של שבוע ה׳ וליל שני נמי טבלה דילמא יום ראשון של שבוע רביעי מימי טוהר הוא ויום ב׳ הואי תחלת נדה והאידנא הוי ליל טבילתה וכן כולהו והוו להו שבעה טבילות. והוא הדין נמי דכל לילות של שבועים טהורים איכא לספוקי סוף נדה משום שבוע טמא שלפניה אלא ב״ה טבילות דלאחר ל״ה דהוא ליל תשעה לא מקשיב דכל טבילות דב״ה קודם תשעה מינהו והכי אמר לקמן: **בשמניא ופלגא סגיא.** לבד הג׳ שבועות דטהורה הא כלין ימי טבילה בסוף שמונים והוא בתמנא שבוע תשיעי של י״ שבועים: **שבוע.** תשיעי טמא הוא: **טבילת זבה.** דכל שבוע טמא איכא לספוקי בזיבה לבד משבוע רביעי שאי אתה יכול לספקו בכך כדפריש לעיל(ו) שאין זבה אלא לאחר נדות וזו לא ראתה כלום עד הרביעי וכל שבוע טהור איכא לספוקי בימי פסירת זיבתה ובעיא למטבל ביום ז׳ של כל שבוע טהור: **ר״ע.** דפרק אחרון (לקמן דף פט.): **סוף שבוע ראשון.** ביום השביעי ליטבלה ביום הראשון יום הוא ויום ראשון שבתא לפנינו טהור ואיכא ז׳ ספוקים לפנינו: **חדא.** טבילה בשבוע לא קמיירי. וה״ה דהוה לן לאוקומי לב״ה דליתסוד עוד טבילה יחידתא לטבילות הלילות של ספק לידה הואיל ובין השמשות בתתה אלא האי שיעוא גופיה אית בה דחדא בשבוע לא קמיירי הילכך לא פריך: **מתני׳ המפלת.** שליא: **ליום מ׳.** לטבילתה: **אינה חוששת לזה.** אלא נגמר מפרש למה הוזכר זכר: **משב לזכר.** ז׳ ימי טומאה ואפילו בלידה יבשתא אבל שבועים דנקבה ליכא לספוקי כדקתני טעמא שילדה נקבה לפ״ח: **גמ׳ הא קתני נקבה.** דה״ל שבועים ויש בכלל מאתים מנה: **אי לימי טוהר.** להאמיר אלא לה אלא ימי טוהר דזכר: הא

מכדי ימי טוהר כמה. משכה ספקא דילהו לנתר שבועים קמאי: **שתין ושיתא.** ושבועים הרי פ׳ ומהני ס״ו טבילות כנר טבלה מהן ז׳ בלילי שבוע שלישי משום הך ספקא דטבולת יום אחרון: **דל הני ז׳ פשו להו שתין נכי חדא.** שעדיין צריכה לטבול משום הך ספק בתוך י׳ שבועים הנאים ול״ה שטבלה בתוך ג׳ השבועים הראשונים שבעה בראשונה וכ״ח בשתים אחרונות הרי ל״ה ושתין נכי חדא הרי ל״ד: **טבילה יחידה.** על השתא הוה ס״ד דנאת לפנינו ביום כגון ביום ר״ח ניסן ואטבלוה לאורתא ומשכו פ׳ דילה ל׳ ממינן וכ״ט דאייר וכ״ח דסיון כליס פ׳ יום הרי פ׳ טבילות בלילות וי״ד בימים של ב׳ שבועות הראשונות הרי ל״ד והשתא מוקמינן שבתא לפנינו בין השמשות לילה שהוא ר״ח ואטבלה בההיא לילה משום ספק סוף טומאה ומשכי נמי פ׳ שלה עד כ״ח בסיון כאילו בתתה ביום ראש חדש דאיכא לספוקי דילמא בתוחו בין השמשות ילדה והוא מר״ח וההיא טבילה בליל ראש חדש איתוספא לה נמצאו לה מ׳ טבילות בשבוע ראשונה וכ״ח דב׳ וג׳ הרי ל״ו. וקשיא לי אמאי נקט בין השמשות ה״ל לאוקמא שבתא לפנינו בלילה ומסתברא דלהכי נקט בין השמשות דדק בלישנא דמתני׳ דנקט ג׳ שבועים טהורים הילכך כי איכא בין השמשות איכא למיקרי יום זה טהור דשמא בין השמשות יממא הוא ומיום שעבר הוא והיום הזה כולו טהור ומיהו טבילותיה משכי עד שמונים לבד מהך משום דבין השמשות שפק ליליא: **ל״ה.** דקאמרי ב״ה מאי עבידתייהו. ומשני עשרין ותמניא הויין: **כדאמר.** י״ד בימים וי״ד בלילות וכולן משום ספק סוף ימי טומאה. והוא הדין דלב״ה הוו להו עשרין ומשע דהיון דאוקמינן שבתא בין השמשות איכא (ה) ט״ו טבילות בלילה משום ספק בין השמשות והאי דלא מותבינן ליה לקמיה משום דאותבינן אחריתי ומשגינן חד בשבוע לא קמיירי והך נמי חדא בשבוע היא: **האי שבוע ה׳.** שאינה רואה בו כל יומא איכא לספוקי בסוף נדה ומטבלינן לה בכל לילות השבוע ד׳ דאתה בכל יום ויום ראשון דילמא תחלת נדה היא וטובלת לסוף שבעה שהוא ליל ראשון של שבוע ה׳ וליל שני נמי טבלה דילמא יום ראשון של שבוע רביעי מימי טוהר הוא ויום ב׳ הואי תחלת נדה והאידנא הוי ליל טבילתה וכן כולהו והוו להו שבעה טבילות. והוא הדין נמי דכל לילות של שבועים טהורים איכא לספוקי סוף נדה משום שבוע טמא שלפניה אלא ב״ה טבילות דלאחר ל״ה דהוא ליל תשעה לא מקשיב דכל טבילות דב״ה קודם תשעה מינהו והכי אמר לקמן: **בשמניא ופלגא סגיא.** לבד הג׳ שבועות דטהורה הא כלין ימי טבילה בסוף שמונים והוא בתמנא שבוע תשיעי של י״ שבועים: **שבוע.** תשיעי טמא הוא: **טבילת זבה.** דכל שבוע טמא איכא לספוקי בזיבה לבד משבוע רביעי שאי אתה יכול לספקו בכך כדפריש לעיל(ו) שאין זבה אלא לאחר נדות וזו לא ראתה כלום עד הרביעי וכל שבוע טהור איכא לספוקי בימי פסירת זיבתה ובעיא למטבל ביום ז׳ של כל שבוע טהור: **ר״ע.** דפרק אחרון (לקמן דף פט.): **סוף שבוע ראשון.** ביום השביעי ליטבלה ביום הראשון יום הוא ויום ראשון שבתא לפנינו טהור ואיכא ז׳ ספוקים לפנינו: **חדא.** טבילה בשבוע לא קמיירי. וה״ה דהוה לן לאוקומי לב״ה דליתסוד עוד טבילה יחידתא לטבילות הלילות של ספק לידה הואיל ובין השמשות בתתה אלא האי שיעוא גופיה אית בה דחדא בשבוע לא קמיירי הילכך לא פריך: **מתני׳ המפלת.** שליא: **ליום מ׳.** לטבילתה: **אינה חוששת לזה.** אלא נגמר מפרש למה הוזכר זכר: **משב לזכר.** ז׳ ימי טומאה ואפילו בלידה יבשתא אבל שבועים דנקבה ליכא לספוקי כדקתני טעמא שילדה נקבה לפ״ח: **גמ׳ הא קתני נקבה.** דה״ל שבועים ויש בכלל מאתים מנה: **אי לימי טוהר.** להאמיר אלא לה אלא ימי טוהר דזכר: הא

עשרים ותמניא בדאמרן. אף על גב דכ״ט הויין עם טבילה יתירתא דבין השמשות שבתתה לפנינו פ״ה ההיא טבילה יתירתא דהויא חדא בשבוע לא קאשיב ואין נראה הכא ב״ש משני לה אלא ודאי לא קאשיב טבילה יתירתא חדא בשבוע כיון שלא היתה בפנינו אלא עכשיו ונראה כמו שפי׳ רש״י בתשובתו דב״ה לא מקשיב טבילה לליל תחלת שבוע ג׳ לכיון דתו לא מטבלינן אלהנהא לא מיקרי חדא בשבוע אבל לב״ש דמטבלין לה בלילות לא הוי חדא בשבוע:

והאיכא טבילת זבה. עדיפא הוה מלי למיפרך דכל שבועים הטהורים ניטבל לה בלילותא משום נדה דהשתא לא פריך אלא חדא בשבוע ונראה כגירסת ר״ח דגרים אי הכי כל שבועים הטהורים נמי והיינו הך פירכא (ג) דפריך ומשני דלפני תשעים קאשיב: **יומא קמא דאתיא** לקמן נטבלה דילמא שומרת יום היא. וא״ת והא אמר דחד בשבוע לא קמיירי וי״ל דהשתא לא הוי חד בשבוע דהא איכא נמי טבילה בסוף שבוע ועוד דמשום שבתא דשומרת יום טובלת גם ביום שני דשמא עכשיו ראתה כשבתא לפנינו ועוד מטעמא דשומרת יום נטבלה כל שבוע קמא דכל יומא מספקא בסוף לידה אלא לשמור דאין ימי לידה עולים לימי פסירת זיבתה ומיהו קשה דהוה מלי למיפרך מכל שבוע כדפריש:

ולא פריך אלא מיומא קמא:

שמע מינה תלת. הוה מלי למינקט שמע מינה דימי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לפסירת זיבתה אלא אר״ת דפשיטא ליה להש״ס שאין עולין דקי״ל כאביי בסוף פרק בנות כותים (לקמן לז.) והוא למ״ד מיע״ל קג״ס ולקמן נפרש בע״ה ותימה דהך בריתא סברה דלב״ש וב״ה אין עולין ובפרק בנות כותים (שם לה:) גבי פלוגתא דרב ולוי אי שתי מעיינות הן או מעיין אחד איכא בריתא דלב״ש ולב״ה עולין וי״ל דתרי תנאי (ג) הוא אליבייהו:

ושמע מינה טבילה בזמנה מצוה. כך פסק ר״ח דהלכה כב״ש וב״ה ותימה דפשיטא דר׳ יוסי בר׳ יהודה יאמר דלא פליגי עליה ב״ש וב״ה ומעשים בכל יום שאין לך אשה טובלת בזמן טבילת נדה ולא בזמן טבילת שומרת יום כנגד יום וחבה דבפ׳ בתרא (לקמן דף קז:) נמי אמר מכדי המילדה הוי ליל שוינהו מיטבלינהו ביממא דז׳ משמע שלא היו טובלין ביום בשום פעם (ו) ורבינו אליהו הזקן שיסד באזהרות טבילה בזמנה על ד׳ גדילים כולו יסד דלא כהילכתא דה״נ יסד כר״ח (פנהדרין דף מה.) דאמר כל נסקלין נתלין דדרים ריבוי ומיעוט וקי״ל דדרשינן כללי ופרטי דהא קיימא לן דקרקע אינה נגזלת: שומר

צ א מיי׳ פ״ו מהל׳ איסורי ביאה הל״ב סמג לאוין קיא טוש״ע יו״ד סי׳ קצד סעי׳ ב:

צא ב מיי׳ שם הל״ח:

עין משפט נר מצוה

תוס׳ הרא״ש

תשעים וד׳ הוו. תימה דלקמן פרק דהוו טבילי יתירי והכא פרק (דס״ד) [דחסר] ליה: **יומא קמא דאתיא** לקמן נטבלה ביממא דילמא שומרת יום בנגד יום היא. ולא מצי לשנויי הדא בשבוע לא קא מיירי דהשתא הוי תרי בשבוע חד בתחלת שבוע וחד בסוף שבוע. ועוד שגם יום שני צריכה טבילה משום חששא זו דשמא עכשיו ראתה כשבאתה ועוד דמטעם שומרת יום צריכה לטבול שבוע קמא בכל יום דבכל יומא מספקינן לה שמא עכשיו שלמי שבוע לזכר וספירה דזבה קטנה. ומיהו תימה הוא אם היה יכול להקשות בכל יום ולא הקשה אלא מיומא קמא וגם בשבוע שני צריכה לטבול בכל יום משום חששא זו: **ש״מ תלת.** מדלא קאמר ש״מ דיומי לידה שאינה רואה בהן אין עולין לה לספירתה מדקדק ר״ת דפשוט היה לתלמוד ולא חש לומר ש״מ אע״ג דבסוף בנות כותים פליגי אביי ורבא. וקאמר רבא דעולין אין הלכה בהא כרבא אלא כאביי והיינו למ״ד דיע״ל קג״ס. ותימה דהא בריתא סוברת דלב״ש ולב״ה אין עולין ולקמן בפ׳ בנות כותים גבי פלוגתא דרב ולוי שני מעיינות הן או מעין אחד הוא משני ההיא בריתא דקתני יולדת בזוב שספרה ולא טבלה הלכו ב״ש לשיטתן וב״ה לשיטתן דקסברי ימי לידה שאינה רואה בהן עולין לספירת זיבתה צ״ל דתרי תנאי ניגהו אליבא דב״ש וב״ה: **ש״מ ר׳ עקיבא היא** אין הלכה כמותו בזה דלעיל פסקינן הלכה כר׳ אליעזר בארבע: **וש״מ דטבילה בזמנה מצוה.** אין הלכה כן אלא כר׳ יוסי בר׳ יהודה דאמר לאו מצוה וכן מעשים בכל יום שאין לך אשה טובלת בזמנה טבילה של נדה ושל זבה ושל שומרת יום. ולקמן בפ׳ בתרא נמי אמרינן מכדי האידנא כולהו ספק זיבות נינהו נטבול ביממא דשבעה משמע שלא היו טובלות בשום פעם ביום וד״ח פסק דהלכה כב״ש וב״ה דאמרי טבילה בזמנה מצוה ואינה ראיה דפשיטא דר׳ יוסי בר יהודה לא פליג עלייהו אלא סבר לא נחלקו ב״ש וב״ה בדבר זה: **ולמה הוזכר זכר.** תימה דלא פריך אריש דאין ידוע אם ולד הוא וצ״ל דנטר עד סיפא ופריך אתרוייהו:

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה כדאמר ר״ל וכו׳ איכא שמונה טבילות בלילה: (ו) תד״ה והאיכא כו׳ הך פירכא דפרישית ומשני: (ג) ד״ה שמע וכו׳ תנאי הוו אליבייהו:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) תוד״ה עשרים ותמניא וכו׳ לא מטבלינן להנדה לא. תיבות להנדה לא נמחקו, וי״ל לה לב״ה כל״ל:

מוסף רש״י

ולב״ה דאמרי כו׳ לא בעי טבילה. אבל לקדשים מודו ב״ה, דקי״ל (חגיגה כא.) האוכל ומתוסר כפורים צריכין טבילה לקדש, הילכך לאחר שהביאה כפרתה טובלת לקדשים (לקמן שא:). **אסור** לעשות כן. למעט זב ביום טבילתה, שמא **תבא לידי** ספק, שמא תראה לאחר תשמיש ומצאת שפתחה כל מגיעה דהא לא הוו קאיים כל שבעה ומצאת משמשת זבה (לעיל כם: וכעי״ז לקמן סז:). **דיה לטבילה באחרונה.** ראה לעיל כט ב. **ליום** מ״א. בגיר מהכא מיא בעלמא הוא (בכורות כא:).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

שומר גופיה בא עליה. ואפילו היה סריס או אשה אפשר שהניח אחרים לבא עליהם: **וכי תימא למיסתמא** כרבנן. ואע"ג דריש"א נמי סתמא קתני לא משיב סתמא כיון דפליג עליה רבי ישמעאל והוי אדרבה סתם ואח"כ מחלוקת כדאמרינן בהחולץ (יבמות מב:):

שני אצילו על שני ארכובותיו. פ"ה איש"ל"ש ור"ת פירש דאציל היינו קוד"א דאמר בפ' האומר משקלי (ערכין יט:) משקל ידי עלי משקל רגלי עלי כו' ומכניס ידו עד האציל ורגלו עד הארכובה וקוד"א בין הוא כנגד הארכובה ברגל ועוד דהתם משמע דאציל הוא מרפק ובאהלות (פ"ח מ"ח) משמע שמנה לפי סדרי אברי האדם דמרפק היינו קוד"א ועוד אמר בפ"ב דזבחים (דף יח:) לא יתגרו ביזע שאין תוגרין אלא כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד הקוד"א שדרך העולם לחגור ובגית השמי אדרבה שם הוא מקום זיעה[9]:

[9] **שתום** העין. שתום הוא לשון גלוי ופתיחה כדמתרגם דשפיר חזי וכן בלשון משנה במסכת ע"ז (דף סט.) הוי לשון פתיחה כדי שישתום ויסתום ויגוב והכא דייק שנסתמה עינו מדכתיב שתום העין לשון יחיד והא דכתיב (במדבר כד) וגלוי עייניס היינו לפי מה שהיה בתחלה:

הא קתני נדה [א]שאם תראה יום ל"ד ותחזור ותראה יום מ' ואחד תהא מקולקלת עד מ"ח [ב]וכן לענין נקבה שאם תראה יום ע"ד ותחזור ותראה יום פ"א תהא מקולקלת עד פ"ח: רבי ישמעאל אומר יום מ"א תשב לזכר ולנדה כו': תניא רבי ישמעאל אומר טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה מה כשטימא וטיהר בזכר יצירתו כיוצא בו אף כשטימא וטיהר בנקבה יצירתה כיוצא בה אמרו לו אין למדין יצירה מטומאה אמרו לו לר' ישמעאל מעשה בקליאופטרא מלכת אלכסנדרום שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות ובדקן ומצאן זה וזה למ"א אמר להן אני מביא לכם ראייה מן התורה ואתם מביאין לי ראייה מן השוטים מאי ראיה מן התורה אילימא טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה כו' הא קאמרי ליה אין דנין יצירה מטומאה אמר קרא [1]תלד הוסיף לה הכתוב לידה אחרת בנקבה ומאי ראיה מן השוטים אימר נקבה קדים ואיעבור ארבעין יומין קמי זכר ורבנן סמא דנפצא אשקינהו ור' ישמעאל איכא גופא דלא מקבל סמא [ג]אמר להם ר' ישמעאל מעשה בקלפטרא מלכת יוונית שנתחייבו שפחותיה הריגה למלכות ובדקן ומצאן זכר לארבעים ואחד ונקבה לפ"א אמרו לו [ד]אין מביאין ראיה מן השוטים מאי טעמא הך דנקבה [ה]אייתרה ארבעין יומין והדר איעבר ורבי ישמעאל לשומר מסרינהו ורבנן [ו]אין אפוטרופוס לעריות אימא שומר גופיה בא עליה ודילמא אי קרעוהו להך דנקבה בארבעין וחד הוה משתכחא כזכר אמר אביי בסימניהון שוין: וחכ"א אחד ברית זכר ואחד ברית נקבה וכו': חכמים היינו ת"ק [ז]וכי תימא [ח]למסתמא רישא כרבנן ויחיד ורבים [ט]הלכה כרבים פשיטא מהו דתימא מסתברא טעמא דרבי ישמעאל דקמסייע ליה קראי קמ"ל דרש רבי שמלאי למה הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח ידיו על שתי צדעיו שתי אצילו על ב' ארכובותיו וב' עקביו על ב' עגבותיו וראשו מונח לו בין ברכיו ופיו סתום וטבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו [י]וכיון שיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו שנאמר [2]בהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך ואל תתמה שהרי אדם ישן כאן ורואה חלום באספמיא ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים שנאמר [3]מי יתנני כירחי קדם כימי אלוה ישמרני ואיזהו ימים שיש בהם ירחים ואין בהם שנים הוי אומר אלו ירחי לידה ומלמדין אותו כל התורה כולה שנאמר [4]ויורני ויאמר לי יתמך דברי לבך שמור מצותי וחיה ואומר [5]בסוד אלוה עלי אהלי מאי ואומר וכי תימא נביא הוא דקאמר ת"ש בסוד אלוה עלי אהלי וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה שנאמר [6]לפתח חטאת רובץ ואינו יוצא משם עד שמשביעין אותו שנאמר [7]כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון כי לי תכרע כל ברך זה יום המיתה שנאמר [8]לפניו יכרעו כל יורדי עפר תשבע כל לשון זה יום הלידה שנאמר [9]נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה ומה היא השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע [א] והוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים ונשמה שנתן בך טהורה היא אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטלה ממך תנא דבי ר' ישמעאל משל לבהן שמסר תרומה לעם הארץ ואמר לו אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני שורפה לפניך א"ר אלעזר מאי

מדמהדר רבי ושנאה בלשון חכמים שמע מינה דהלכה כסתם דמשנה ואף על פי שמחלוקת ר' ישמעאל בלדו: **פנקס.** לוחין שכותבין בהן הגלחים: **אציליו.** [ו] איש"ל"ש: **נפתח הסתום.** פיו: **ונסתם הפתוח.** טבור: [ח] **שמא יהרוג את אמו.** שבית הרחם אינו רחב להוציא רעי הנאסף בו: **פ"ש בסוד אלוה עלי אהלי.** והא אוקמיה בירחי לידה מדכתיב בירחי קדם: **ולא נשבע למרמה.** שקיים שבועתו לשמור את התורה לאי בשבועה בעלמא אבל מטוס דלא נשבע למרמה משיב להו בעולין בהר ה':

מאי

[1] [מוספתא ספ"ד], [2] [שבת קד: מולין מט:], [3] [מולין יא: כתובות יג:], [4] [לקמן מט. ע"ש הגיסתא ועי' בפירש"י דהכא], [5] [כרכות ט. וש"נ], [6] [יומות עמ:], [7] פי' תתפ זרועותיו. רש"ל, [8] [צ"ל לפני ד"ה נפתחן], [9] [פי' התוס' יומות לז. ד"ה קינוות ותוס' מולין קו: ד"ה אמר רב ועי' תוס' שבת לב. ד"ה במרפקו ותוס' ערכין יט. ד"ה מרפקו], [1] שיין לדף לא.,

תורה אור השלם

1. וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשֶּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָהּ: ויקרא יב ה
2. בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֶלֶךְ חֹשֶׁךְ: איוב כט ג
3. מִי יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יְשָׁמְרֻנִי: איוב כט ב
4. וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי וְחְיֵה: משלי ד ד
5. בַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי: איוב כט ד
6. הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵּיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ: בראשית ד ז
7. כִּי נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צִדְקָה דָּבָר וְלֹא יָשוּב כִּי לִי תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: ישעיהו מה כג
8. אָכְלוּ וַיִּשְׂתַּחֲווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חָיָה: תהלים כב ל
9. נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: תהלים כד ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' הך דנקבה אחרת מרבעין יומין:

גליון הש"ס

גמ' וכ"ת למסתמא. עי' מגמות יב ע"א תד"ה ומכ"ת:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' והוי יודע שהקב"ה טהור. נ"כ עיין לרשת מהרלמ"ש דף מה ע"ב:

לעזי רש"י

אישילי"ש. בתי-שחי.

מוסף רש"י

אין אפוטרופוס לעריות. אין אתם יכולים להיות לה אפוטרופוס לומר לא נגעלה (כתובות יג:). **אינו יכול** לחיות. משום דלא יניק (יבמות עא:).

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי' פ"י מהל' איסורי ביאה הל' כא:

תוס' הרא"ש

שומר גופיה בא עליהן. ואם הוה אשה או סריס אפשר שהניח אחרים לבא עליהם: וכ"ת למיסתמא. אע"ג דבדרישא נמי קתני סתמא לא חשיב סתמא דהא קא פליג עליה ר' (שמעון) [ישמעאל] והוי סתם ואח"כ מחלוקת כדמוכח בפרק (הערל) [החולץ] (יבמות דף מב):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מאי קרא. דמשביעין אומו ביום הלידה: נזרך. לשון נזירות דהיינו נדר דדמי לשבועה: למה ולד דומה: הבני. לערה: רקמפי. היינו ילירה לאשונה וכתיב בתחתיות דהיינו מדור תחתון: דרך משמשין. האיש פניו למטה כן זכר עולד פניו למטה ונקבה פניה למעלה הילכך נקבה צריכה להתהפך דהא כשהיא במעי אמה פניה למטה כלאמרינן (ב) לעיל [נ:] [ראשו לו בין ברכיו] אבל זכר אין צריך להתהפך: קשה לאשה וקשה לולד. מפני שדר במדור התחתון. קשה לאשה לא ידענא למאי: זרע מלבן את הולד מגיעוליו: מזורו. מזק וכריא: ניוס פשעים. לשנים ימים הוי חיותו: מנא ידע. הא לא ידע אימת מעברה: קלסתר. זיו: מרחם העין. שאע"פ שנברלת העין מן האב והאם אינו רואה תדע שהרי המת יש לו עינים ויש לו שפתים ויש לו אזנים ואינו רואה ולא שומע ולא מדבר: פוך מילחא. השלך המלח מן הבשר ושוב אינו רואי אלא לבלבים כך הנשמה היא מלא לגוף לקיימו כיון שהלכה אז מסריח הגוף: עולה למעלה. כדתני לעיל אחרונים דר במדור העליון: רולין עולין למין אחד. זרע האב והאם נעשין בריה אחת: נזרך. כמה סממנין לריך לנבע שאור קליפת עץ וטחינת ריחיים של נפחים וכמה דברים וכולן נעשין שאור ואינו יכול לנובעו ביורה אחת משנים ושלשה גווניס בשנים ושלשה מקומות: כל אחד ואחד עולה למינו. לוכן מן האיש ושאור מן האשה: כי אנפה בי. מפני שבעשת עלי אני מודה לך שלטובתי היה: יש בו קוץ. ברגלו לאחר מהם ולא יכול לנאת: נבדו. הוא לבדו יודע שהוא גם אבל בעל הגם אינו מכירו: ארחי. תשמיש כמו דרך גבר בעלמה (משלי ג): ורבעי. תשמיש לשון לרבעה (ד): זריח. בירלת בנפה שקורין וו"ן כמו (ישעיה ג) ברחת ובמזרה: הברור. קלי"ר בלע"ז: ותזרני. חסר א' (ה) לשון מזרה: ותאזרני. לשון מגרת כח בחתנים: זיריתני. מן הברור ואח"כ זירזתני: רביעיותיהם. עונת תשמישן: הוא. קודשא בריך הוא שייעה שנעה חמורו של יעקב לאהל לאה ואותו הלילה של האחרות היה: ולא פירשו. את הדבר מגלן: וזריס בנקבות. בני לאה: נקבות בוזריס. ואת דינה בתו משום הך דרשא אינ מזריע תחלה יולדת נקבה:

שמשהין

מאי קרא [1]ממעי אמי אתה גוזי מאי משמע דהאי גוזי לישנא דאשתבועי הוא דכתיב [2]גזי נזרך והשליכי ואמר רבי אלעזר למה ולד דומה במעי אמו לאגוז מונח בספל של מים אדם נותן אצבעו עליו שוקע לכאן ולכאן תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים ולד דר במדור התחתון אמצעיים ולד דר במדור האמצעי אחרונים ולד דר במדור העליון וכיון שהגיע זמנו לצאת מתהפך ויוצא וזהו חבלי אשה והיינו [ג]דתנן חבלי של נקבה מרובין משל זכר ואמר רבי אלעזר מאי קרא [3]אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ דרתי לא נאמר אלא רקמתי מאי שנא חבלי נקבה מרובין משל זכר זה בא כדרך תשמישו וזה בא כדרך תשמישו זו הופכת פניה וזה אין הופך פניו תנו רבנן שלשה חדשים הראשונים תשמיש קשה לאשה וגם קשה לולד אמצעיים קשה לאשה ויפה לולד אחרונים יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך נמצא הולד מלובן ומזורז תנא המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים מנא ידע אלא אמר אביי [4]משמש והולך [5]ושומר פתאים ה' תנו רבנן [6]שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואבין ואמו אביו מזריע הלובן שממנו עצמות וגידים וצפרנים ומוח שבראשו ולובן שבעין אמו מזרעת אודם שממנו [7]עור ובשר [א] ושערות ושחור שבעין והקב"ה נותן בו רוח ונשמה [8]וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודבור פה והלוך רגלים [9]ובינה והשכל וכיון שהגיע זמנו להפטר מן העולם הקב"ה נוטל חלקו וחלק אביו ואמו מניח לפניהם אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי פוץ מלחא ושדי בשרא לכלבא דרש רב [10]חיננא בר פפא מאי דכתיב [5]עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם נותן חפץ בחמת צרורה ופיה למעלה ספק משתמר ספק אין משתמר ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה פתוחה ופיה למטה ומשתמר דבר אחר אדם נותן חפציו לכף מאזנים כל זמן שמכביד יורד למטה ואילו הקב"ה כל זמן שמכביד הולד עולה למעלה דרש רבי יוסי הגלילי מאי דכתיב [6]אודך (ה') על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם נותן זרעונים בערוגה כל אחת ואחת עולה במינו ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה וכולם עולין למין אחד דבר אחר צבע נותן סמנין ליורה כולן עולין לצבע אחד ואילו הקב"ה צר העובר במעי אשה כל אחת ואחת עולה למינו דרש רב יוסף מאי דכתיב [7]אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני במה הכתוב מדבר בשני בני אדם שיצאו לסחורה ישב לו קוץ לאחד מהן התחיל מחרף ומגדף לימים שמע שטבעה ספינתו של חבירו בים התחיל מודה ומשבח לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני והיינו דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב [8]עושה נפלאות (גדולות) לבדו וברוך שם כבודו לעולם אפילו בעל הגם אינו מכיר בנסו דריש רבי חנינא בר פפא מאי דכתיב [9]ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנת מלמד שלא נוצר אדם מן כל הטפה אלא מן הברור שבה תנא דבי רבי ישמעאל משל לאדם שזורה בבית הגרנות נוטל את האוכל ומניח את הפסולת כדרבי אבהו [10]דרבי אבהו רמי כתיב [11]וכתיב [12]האל המאזרני חיל אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע זיריתני וזרזתני דרש רבי אבהו מאי דכתיב [13]מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל מלמד שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבא טיפה שהצדיק נוצר הימנה ועל דבר זה נסמית עינו של בלעם הרשע אמר מי שהוא טהור וקדוש ומשרתיו טהורים וקדושים יציץ בדבר זה מיד נסמית עינו דכתיב [14]נאם הגבר שתום העין והיינו דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב [15]ויושכב עמה בלילה הוא מלמד שהקב"ה סייע באותו מעשה שנאמר [16]חמור גרם לו לישכר [17]אמר רבי יצחק אמר רבי [18]אמי אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקבה שנאמר [19]אשה כי תזריע וילדה זכר תנו רבנן בראשונה היו אומרים אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי צדוק ופירשו [20]אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים [21]ויהיו בני אולם אנשים גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני בנים אלא מתוך

שמשהין

1. עליך נסמכתי מבטן מבטני אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד:
תהלים עא ו
2. גזי נזרך והשליכי ושאי על שפים קינה כי מאס יי׳ וישש את דור עברתו:
ירמיהו ז כט
3. לא נבחד עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ:
תהלים קלט טו
4. שמר פתאים יי׳ דלותי ולי יהושיע:
תהלים קטז ו
5. עשה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר:
איוב ט י
6. אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד:
תהלים קלט יד
7. ואמרתי ביום ההוא אודך יי׳ כי אנפת בי ישב אפך ותנחמני:
ישעיהו יב א
8. ברוך יי׳ אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו:
תהלים עב יח
9. ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה:
תהלים קלט ג
10. ותזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתני:
שמואל ב כב מ
11. האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי:
תהלים יח לג
12. מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו:
במדבר כג י
13. וישא משלו ויאמר נאם בלעם בן בעור ונאם הגבר שתם העין:
במדבר כד ג
14. ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך בדודאי בני וישכב עמה בלילה הוא:
בראשית ל טז
15. יששכר חמר גרם רבץ בין המשפתים:
בראשית מט יד
16. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה:
תומא: ויקרא יב ב
17. אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו כל נפש בניו ובנותיו שלשים ושלש:
בראשית מו טו
18. ויהיו בני אולם אנשים גבורי חיל דורכי קשת ומרבים בנים ובני בנים מאה וחמשים כל אלה מבני בנימן:
דברי הימים א ח מ

תוס' הרא"ש

שתום העין. הוא לשון גילוי עין ולשון משנה הוא לשון גילוי ופתיחה ובמס' ע"ז כדי שישתום ויסתום ויגוף והא דדייק דנסתם עינו היינו משום דכתיב סתום לשון יחיד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דרך כו' לעיל נ"ב ראשה דהיינו מלאמר ולאשו על ברכיו מ':

גליון הש"ס

גמ' משמש והולך. יבמות יב ע"ב: שם חמור גרם לו ליששכר. בעיון ערך חמרא כתב כלומר כשחזר יעקב מן השדה נהג החמור ושמעה לאה ויצאה לקראתו וקראתו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ושערות. נ"ב ודס כו' וכינה. נ"ב ודעה:

לעזיז רש"י

וו"ן [ו"ן]. נפה. קלי"ר. בהיר, זך.

מוסף רש"י

ותזרני. לשון (רות ג) זורה את גורן השעורים, מגרר את המיפה (יומא מז:). **וזרזתני.** הזמנתני מן הברור שבה (שם). **שהקב"ה סייע באותו מעשה.** שהקב"ה סייעו שיצא משם יששכר (בראשית ל טז).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות